

Prevence extremismu a respekt ke kulturním odlišnostem

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Prevence extremismu a respekt ke kulturním odlišnostem.....	1
1 Vzdělávací program a jeho pojetí.....	3
1.1 Základní údaje	3
1.2 Anotace programu.....	4
1.3 Cíl programu	4
1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu.....	5
1.5 Forma	5
1.6 Hodinová dotace	5
1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny.....	5
1.8 Metody a způsoby realizace	5
1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	6
1.10 Materiální a technické zabezpečení.....	8
1.11 Plánované místo konání	8
1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu.....	8
1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	8
1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití.....	9
2 Podrobně rozpracovaný obsah programu.....	10
3 Metodická část	11
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu.....	12
5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	13

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Občanský průkaz 4.0 – kompetence pro demokratickou kulturu, reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16032/0008154
Název programu	Prevence extremismu a respekt ke kulturním odlišnostem
Název vzdělávací instituce	Centrum pro studium demokracie a kultury, o. p. s.
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Venhudova 17, 614 00 Brno www.cdk.cz; www.obcanskyprukaz.eu
Kontaktní osoba	Mgr. Kateřina Hloušková, Ph.D.; Mgr. Jan Vybíral
Datum vzniku finální verze programu	19. července 2019, revize 26. listopadu 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	7
Forma programu	Prezenční dvoudenní seminář
Cílová skupina	Středoškolští učitelé (zejména ZSV, občanské nauky a dějepisu); studenti VŠ se zájmem o budoucí uplatnění jako učitelé na SŠ
Délka programu	16 hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Kompetence pro demokratickou kulturu (předměty: základy společenských věd, občanská nauka, občanská výchova)
Tvůrci programu	Mgr. Kateřina Hloušková, Ph.D.; Mgr. Petr Šimíček; Mgr. Jiří Sovadina; Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.
Odborný garant programu	Prof. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.; Prof. PhDr. Vít Hloušek, Ph.D.
Odborní posuzovatelé	Prof. PhDr. Lubomír Kopeček; Mgr. Denisa Nečasová, Ph.D.

Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	ne
---	----

1.2 Anotace programu

Dvoudenní vzdělávací program nabízí podporu pro středoškolské učitele, kteří hledají inspiraci pro výuku a výchovu zaměřenou na prevenci extremismu a rozvoj respektu ke kulturním odlišnostem. Pedagogům, kteří si nejsou jistí, jak s žáky mluvit o extremismu a xenofobii, nebo kteří mají ve třídě žáky s extremistickými názory, program nabízí nejen teoretický vhled do dané problematiky, ale také konkrétní vzdělávací materiály, kontakty na zajímavé instituce, které dělají programy pro školy, a v neposlední řadě také možnost sdílet své zkušenosti s kolegy z jiných škol.

Program byl vytvořen ve spolupráci s odborníky na extremismus z Univerzity Palackého v Olomouci a rovněž ve spolupráci se zkušenými středoškolskými pedagogy (zakladateli a dlouholetými editory portálu modernidejiny.cz). Je koncipován tak, aby na jedné straně prohloubil znalosti pedagogů v oblasti prevence extremismu, především s ohledem na současné trendy, a na druhé straně aby reagoval na aktuální potřebu středoškolských pedagogů mít k dispozici efektivní metodické nástroje, s nimiž by mohli dotyčné znalosti a kompetence rozvíjet i při nízké hodinové dotaci, kterou mají pro občanské vzdělávání k dispozici. Proto je program postaven na prvotřídních externích lektorech, kteří zajišťují odbornou úroveň (teoretická východiska) i pedagogickou a metodickou kvalitu (praktické ukázky vzdělávacích materiálů, programů apod.).

Program byl dvakrát ověřen v praxi a zúčastnění pedagogové jej hodnotili jako velmi přínosný.

Program je ucelenou vzdělávací jednotkou. Tvůrci programu však doporučují pozornosti pedagogů také ostatní vzdělávací programy pro pedagogy, které vznikly v projektu Občanský průkaz 4.0 a které se zaměřují zase na jiné kompetence pro demokratickou kulturu.

Tento program lze velmi doporučit těm pedagogům, kteří se chystají ve výuce použít vzdělávací program pro žáky gymnázií Respekt, tolerance, rozmanitost (nebo jeho část), který vznikl v rámci projektu Občanský průkaz 4.0 na UP v Olomouci.

1.3 Cíl programu

Hlavním cílem programu je poskytnout podporu středoškolským učitelům pro výuku a výchovu v oblasti prevence extremismu a pro rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu (především kompetencí „otevřenost ke kulturní jinakosti“ a „úcta“; a s ohledem na související hodnoty „lidské důstojnosti a lidských práv“ a „kulturní rozmanitosti“).

Konkrétní cíle programu jsou tyto:

- seznámit s aktuálními problémy v oblasti (prevence) extremismu a s aktuální odbornou reflexí této problematiky
- představit vynikající vzdělávací materiály a vzdělávací aktivity, které již existují anebo vznikly v projektu Občanský průkaz 4.0 a které mohou účastníci programu využít ve své výuce k posilování respektu ke kulturní, náboženské, politické aj. jinakosti
- poskytnout prostor pro vzájemné sdílení zkušeností mezi účastníky programu

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program je zaměřen zejména na metodickou podporu v oblasti vytváření občanských kompetencí definovaných v RVP. Současně však podporuje i schopnost rozvíjet kompetence komunikační, sociální, personální a kompetence k řešení problémů.

Program je koncipován v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu.

Program seznamuje účastníky-pedagogy s řadou vzdělávacích materiálů a aktivit (a umožňuje osvojení souvisejících konkrétních a praxí ověřených metodických postupů), jejichž použití ve výuce vede k rozvoji zmíněných kompetencí, často díky kombinaci formálního a neformálního vzdělávání.

1.5 Forma

Prezenční dvoudenní seminář

1.6 Hodinová dotace

16 hodin (1 hodina = 45 minut)

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

Počet účastníků: optimálně 10–20 osob

Cílová skupina: primárně středoškolští učitelé, zejména ti, kteří vyučují ZSV, dějepis, občanskou nauku apod.; sekundárně také studenti VŠ, kteří mají zájem v budoucnu na střední škole učit.

1.8 Metody a způsoby realizace

Dvoudenní seminář kombinuje různé vzdělávací metody: přednáška, workshop se zážitkovými aktivitami, beseda s osobnostmi, moderovaná diskuse.

Seminář je rozčleněn do čtyř tematických bloků:

- *Teorie* – v tomto bloku jsou účastníci seznámeni s aktuálními problémy v oblasti (prevence) extremismu a s aktuální odbornou reflexí této problematiky; přednášející jsou vždy odborníci z VŠ, kteří se dlouhodobě tomuto tématu věnují
- *Praxe* – v tomto bloku jsou představeny vynikající vzdělávací materiály a vzdělávací aktivity, které již existují a které mohou účastníci využít ve své výuce; materiály či aktivity jsou z větší části představeny samotnými tvůrci
- *Inovace* – v tomto bloku jsou prezentovány nové vzdělávací materiály a aktivity, které vznikly v rámci projektu Občanský průkaz 4.0 na Univerzitě Palackého; účastníci si vyzkouší výukové materiály a mají možnost s jejich tvůrci diskutovat detaily použití materiálů ve výuce

- *Sdílení* – v tomto bloku je vytvořen prostor pro vzájemné sdílení zkušeností účastníků; v rámci moderované diskuse účastníci sdílí příklady dobré praxe a mohou diskutovat o aktuálních pedagogických výzvách spojených s problematikou prevence extremismu

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Teorie – počet hodin: 5

V tomto tematickém bloku jsou účastníci seznámeni s aktuálními problémy v oblasti (prevence) extremismu a s aktuální odbornou reflexí této problematiky

Prevence extremismu a respekt ke kulturním odlišnostem – uvedení do tématu – počet hodin: 1

Uvedení do tématu prostřednictvím krátkého textu, otázek a strukturované diskuse.

Současné podoby extremismu – počet hodin: 2

Přednáška o problematice současného extremismu – příčiny, podstata, rizika pro mládež. Diskuse na závěr.

Extremismus z pohledu Policie ČR – počet hodin: 2

Přednáška o konkrétních podobách extremismu v ČR – organizace, symbolika, aktivity, rizika. Diskuse na závěr.

Praxe – počet hodin: 5

V tomto tematickém bloku jsou představeny vynikající vzdělávací materiály a programy v oblasti prevence extremismu a rozvoje respektu ke kulturním odlišnostem, které v posledních letech v ČR vznikly a které jsou dostupné on-line. A to jednak prostřednictvím praktické původní on-line databáze s komentovanými materiály (Rozcestník), kterou mohou učitelé hned používat v praxi, a pak především prostřednictvím několika zážitkových workshopů s tvůrci těchto vzorových materiálů a programů, během kterých si účastníci vyzkoušejí vybrané materiály a naučí se s nimi pracovat. Každý workshop je zakončen reflexí a metodickou diskusí o využití materiálů ve výuce.

Průvodce databází on-line výukových materiálů Rozcestník – počet hodin: 1

Představení databáze a seznámení s jejími možnostmi. Praktická demonstrace několika výukových materiálů k prevenci extremismu, které jsou v databázi dostupné.

Workshop k projektu Varianty – počet hodin: 1

Zážitkový workshop s tvůrci vzdělávacích materiálů v projektu Varianty (Člověk v tísni) k interkulturnímu vzdělávání.

Workshop k Naši nebo cizí – počet hodin: 1

Zážitkový workshop s tvůrci vzdělávacích materiálů v projektu Naši nebo cizí (Židovské muzeum v Praze) k problematice antisemitismu.

Workshop s tvůrci materiálů z Amnesty International – počet hodin: 1

Zážitkový workshop s tvůrci vzdělávacích materiálů z Amnesty International k problematice menšin a stereotypů.

Workshop s tvůrci materiálů z ARPOK – počet hodin: 1

Zážitkový workshop s tvůrci vzdělávacího programu Svět v pohybu k problematice migrace.

Inovace – počet hodin: 4

V tomto tematickém bloku je představen nový 16hodinový vzdělávací program pro žáky gymnázií Respekt, tolerance, rozmanitost, který v rámci projektu Občanský průkaz 4.0 připravili odborníci z UPOL v Olomouci. Účastníci se seznámí s celkovým pojetím programu a ve třech zážitkových workshopech si vyzkoušejí výukové materiály a naučí se s nimi pracovat.

Seznámení se vzdělávacím programem Respekt, tolerance, rozmanitost – počet hodin: 1

Představení celkového pojetí programu, jeho vzdělávacích cílů, rozdělení témat, použitých aktivit a metod atd. Seznámení s logikou programu a tím, nakolik lze v praxi použít celý program, jeho části, anebo jen dílčí aktivity a materiály.

Workshopy k programu Respekt, tolerance, rozmanitost – počet hodin: 3

Zážitkové workshopy s výukovými lekcemi Demokratické hodnoty, pluralismus a tolerance, Demokracie a její podoby a Problémy a nepřátelé demokracie. Každý workshop je zakončen reflexí a metodickou diskusí o využití materiálů ve výuce.

Sdílení – počet hodin: 2

V tomto závěrečném bloku je poskytnut prostor pro vzájemné sdílení zkušeností mezi účastníky programu a pro společnou reflexi problematiky prevence extremismu v perspektivě středoškolského vzdělávání. Je zde také prostor pro zhodnocení celého semináře a jeho přínosu pro pedagogickou praxi účastníků.

První hodina diskusí a sdílení – k prevenci extremismu u žáků – počet hodin: 1

Polostrukturovaná diskuse k prevenci extremismu žáků a rozvíjení respektu ke kulturním odlišnostem ve školách.

Druhá hodina diskusí a sdílení – reflexe přínosu semináře – počet hodin: 1

Prostor pro polostrukturovanou reflexi přínosu celého vzdělávacího programu a pro vyplnění evaluačního dotazníku.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

Dvoudenní seminář využije formou pronájmu výukové prostory Evangelické akademie, Vyšší odborné školy sociálně právní v Brně, kde se nacházejí potřebné výukové prostory, ICT vybavení, kuchyňka, toalety apod.

1.11 Plánované místo konání

Brno, Opletalova 6

1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu

Vzdělávací program je navržen tak, aby byl snadno přenositelný, aby ho bez větších obtíží mohly realizovat mnohé instituce poskytující DVPP. Realizovatelnost vzdělávacího programu spočívá v tom, že v ideálním případě na lektorech z pořádající instituce spočívá kromě praktické realizace pouze vhodný výběr lektorů, moderování semináře, uvedení do tématu a vedení všech reflexí, diskusí a sdílení. Podrobné metodické poznámky a pokyny pro pořadatele, jakož i minimální nároky na pořádající instituci, nezbytné pro úspěšnou realizaci vzdělávacího programu, jsou uvedeny v [Příručce pro pořadatele semináře](#).

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů: 14

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		19 000
z toho	<i>Hodinová odměna pro 1 realizátora/ lektora včetně odvodů</i>	1 000
	<i>Ubytování realizátorů/lektorů</i>	
	<i>Stravování a doprava realizátorů/lektorů</i>	5 000
Náklady na zajištění prostor		4 000
Ubytování, stravování a doprava účastníků		0
z toho	<i>Doprava účastníků</i>	
	<i>Stravování a ubytování účastníků</i>	

Náklady na učební texty		1 000
z toho	<i>Příprava, překlad, autorská práva apod.</i>	
	<i>Rozmnožení textů – počet stran: 30</i>	1 000
Režijní náklady		9 000
z toho	<i>Stravné a doprava organizátorů</i>	500
	<i>Ubytování organizátorů</i>	
	<i>Poštovné, telefony</i>	1 000
	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	
	<i>Propagace</i>	2 500
	<i>Ostatní náklady</i>	
	<i>Odměna organizátorům</i>	5 000
Náklady celkem		33 000
Poplatek za 1 účastníka	<i>* vyrovnaný rozpočet při počtu 20 účastníků</i>	1 650

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Program je k dispozici pod licencí [Creative Commons 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) (CC BY 4.0) na webových stránkách projektu <https://www.obcanskyprukaz.eu>.

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

Podrobně rozpracovaný obsah programu je dostupný v samostatně zpracovaných materiálech pro pořadatele a účastníky vzdělávacího programu:

[Příručka pro pořadatele semináře](#)

[Pracovní sešit pro účastníky](#)

3 Metodická část

Podrobně rozpracovaná metodika pro pořadatele vzdělávacího programu je dostupná v samostatně zpracované [Příručce pro pořadatele semináře](#).

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

Pracovní sešit pro účastníky

Pracovní sešit je dostupný [on-line](#).

Evaluační dotazník

Evaluační dotazník je dostupný [on-line](#).

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

Příručka pro pořadatele semináře

Příručka pro pořadatele semináře je dostupná [on-line](#).

Přehled podobných materiálů z OP VK a OP VVV

Podrobný a komentovaný přehled kvalitních výukových materiálů, které byly pro tuto oblast vytvořeny, mimo jiné v rámci OP VK a OP VVV, je dostupný on-line na původním webovém [Rozcestníku](#).

